

LUNA
MAKNAMARA

PSIHA
I EROS

Prevela
Eli Gilić

■ Laguna ■

Naslov originala

Luna McNamara
PSYCHE AND EROS

Copyright © Luna McNamara 2023

First published in Great Britain in 2023 by Orion Fiction,
an imprint of The Orion Publishing Group Ltd.

All rights reserved.

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ocu i majci



Prolog

Eros

Grci imaju tri reči za ljubav. Prva je *filia*, ljubav koja podrazumeva dopadanje i razvija se između dve osobe koje silno uživaju u društvu jedna druge. Druga je *agape*, nesebična ljubav roditelja prema deci ili između onih koji jedni druge smatraju porodicom. Treća je *eros*, koja je jasna po sebi – povezanost, varnica, telesna potreba da se u drugome traži ispunjenje.

Većina za života doživi bar jednu od te tri ljubavi. Ali retki istovremeno iskuse sve tri, isprepletene poput zlatne pletenice. O tome je govorio dramski pisac Aristofan kad je, želeći da osvetli poreklo ljubavi i njene trostruke složenosti, istkao svoju priču mnogo godina posle događaja iz ove pripovesti. Tvrđio je da su prva ljudska bića rođena leđima okrenuta jedno drugome, s dva lica, četiri ruke i četiri noge, a oboja usta su neprestano brbljala svom sadругu dok su se tela poput točkova kotrljala po zemlji. Moć tih ljudi zabrinula je Zeusa te ih je gromovima rascepio nadvoje. Pretvorili su se u ljude kakve danas znamo, koji hodaju naokolo na dve noge i govore samo jednim ustima. I tako je nastala ljubav, tvrdio je pisac, jer svako od nas traži svoju drugu polovinu.

Smejao sam se kad sam to čuo. Bio sam prisutan kad je nastao svet i nije bilo ni nalik tome. Priča jeste lepa, ali nema

nikakve veze s istinom kad je reč o Psihi i meni. Nema govora da smo bili dva dela kakve kosmičke celine – kad smo se prvi put videli, ona je bila smrtnica, a ja bog, oboje žestoko nezavisni. Nismo bili presečene polovine, već celoviti po sebi. Moguće je da nam se putevi nikad ne bi ukrstili da nije bilo slučajne greške.

Ima nečeg moćnog u tome, čini mi se. Nismo pod vlašću sudbine ili kobi, već isključivo težine naših izbora. Kad smo se okrenuli jedno prema drugom poput cveća koje se okreće prema suncu, nismo ispunili proročanstvo ili kakvu staru priču. Pisali smo sopstvenu priču.



Prvo poglavlje

Psiha

Uprkos neobičnoj sudbini, započela sam život kao obično dete, rođeno kao i sva ostala uz mlaz krvi i srećne uzvike. Mada je u mom slučaju taj događaj dočekan i priličnom zbunjenošću.

Moji roditelji su vladali Mikenom, kraljevstvom u kamenitoj Grčkoj. Kad je moja majka Astidamija saznala da je noseća, moj otac Alkej je napustio mikensku prestonicu Tirint i uputio se preko planina. Prolazio je kroz puste doline i jahao ispod krševitih litica na kojima se grifoni gnezde sve dok napokon nije došao do kapije na kojoj stoje reči POZNAJ SAMOGA SEBE. Nije se uputio delfijskoj proročici da sazna svoju sudbinu, već sudbinu deteta koje se još nije rodilo. Mene. Hoću li se roditi kao zdravo i jako dete? U šta ću izrasti?

Kad je otac ušao u senovitu zemljanu odaju, dve stvari su ostavile jak utisak na njega. Prva je bila miris, najviše sumpora ali i drugih manje poznatih aroma. Druga je bila pogled na ženu koja je sedela na bronzanom tronošću što je visio nad ponorom. Žuti peplos joj je bio obavijen oko tela, a kosa upletena u urednu pletenicu obmotanu oko glave. To je bila proročica. Zagledala se u Alkeja bezvremenim očima.

Otac se stresao. Kao kralj je navikao da ljudi pokušavaju da mu iskamče usluge, ali ta žena nije htela ništa ni od koga.

Sveštenik iz proročicinog reda šapnuo joj je kraljevo ime na uvo. Ona se ispravila i udahnula isparenja koja se izvijaju iz pukotina u zemlji. Kažu da ih šalje lično Apolon, bog proricanja, te da donose prava priviđenja budućnosti.

Drhtaj je prošao proročicom. Progovorila je nezemaljskim glasom, glasom koji nije pripadao telu tako krhke žene. Otac nije prepoznao jezik kojim je govorila, ali sveštenici su već beležili njene reči na glinenim tablicama i izvodili složene računice da protumače poruku. Bogovi ne govore uvek na načine razumljive ljudima, ali, srećom, belobradi sveštenici umeju da prevode.

Naposletku su mom ocu preneli njeno proročanstvo. „Tvoje dete će pobediti čudovište kog se i sami bogovi plaše.“

Otac je bio van sebe od sreće. Njegov sin će biti junak! Alkej je dugo patio zato što nije nasledio junačke darove svog oca Perseja, ali oni umeju da preskoče pokolenje. Njegov sin biće ubica čudovišta, junak, a ljudi širom Grčke dolaziće da mu odaju poštu.

Kakva šteta što nisam bila sin.

Kad me je babica pružila ocu na dan mog rođenja, on se zaprepastio kao da su mu dali mladunče medveda. Devojčica! Devojčica ne može da ubija čudovišta ni da stekne slavu kao junak kad odraste. Ona će s majkom i tetkama presti vunu u ženskim odajama sve dok se ne preseli kod muža kako bi tamo prela vunu. Rađaće decu, vodiće domaćinstvo i, ako bude dobra žena, umreće nepoznata.

Otac je razmislio o mogućnostima. Uvek bi mogao da ostavi beb u nekoj zabiti i pokuša ponovo. Takve stvari su uobičajenije među seljačkim porodicama koje se muče da nahrane sva usta koja rode, ali nisu nepoznate ni u kraljevskim kućama. Možda će sledeći put bogovi odlučiti da mu podare sina.

Tad se desilo nešto čudno. Pogledao me je u oči i zavoleo me.

Ne postoji druga reč za to. U tom trenutku je otac znao da me voli toliko da bi srušio i samo nebo ako treba. Voleo me je ne zbog toga ko sam, već naprosto zbog toga što *postojim*, njegovo dete sa savršenim prstićima na rukama i nogama.

Volela bih da kažem kako je to prirodna reakcija oca koji prvi put vidi svoju kćerku, ali iskustvo me je naučilo da nije tako.

Alkej je odlučio da ću dobiti školovanje dostojno prestolonaslednika. Znao je da će mnogi, uključujući njegovu rođenu braću i ljude zaklete na odanost, biti protiv toga, ali bio je nepokolebljiv i nazvao je to pobožnim činom. Zevsova kćerka Artemida, boginja meseca i divljih životinja, dobila je robustan luk u nasleđe i obožavaju je diljem grčkih gradova. Proročica je rekla da će Alkejev potomak pobediti čudovište kog se i sami bogovi plaše, a tako će i biti.

Dok je otac gledao moje maleno naborano lice, shvatio je da me voli više od bogova, svoje žene, svojih ljudi pa čak i više od sopstvene duše. Zato me je nazvao Psiha, što na našem jeziku znači *duša*.

Moja majka, koliko znam, nijednom nije posumnjala u ljubav prema meni od trenutka kad sam se prvi put ritnula u njenoj utrobi. Bila sam joj jedino dete, beba koju je kasno dobila. To-liko dugo nije uspevala da začne da su savetnici nagovarali oca da uzme drugu ženu ili čak konkubinu, ali previše je poštovao moju majku da bi to uradio.

Bila je neobična žena, moja majka Astidamija. Odrasla je u udaljenoj Arkadiji, gde vučji kraljevi i dalje vladaju svojim šumskim kraljevstvima. Možda bi dobila školovanje slično mom da je u mladosti nije skolila strahovita bolest. Moje rođenje dodatno joj je načelo zdravlje te je najviše vremena provodila poduprta jastucima u slabo osvetljenim ženskim odajama, predući vunu okružena svojim sluškinjama. Iako joj je duša bila sazdana od gvožđa, majka je bila vitka poput ljiljana te sam, čim sam dovoljno porasla da mogu da mislim, pomislila kako moram biti dovoljno jaka za obe.

Briga o meni mahom je prepuštena mojoj dojilji Maji, robinji iz Tesalije. Široka i mekana poput ležaja, gromoglasno

se smejala na najmanji podsticaj. Učila me je jednostavnim pesmama i izrekama i nadzirala moje prve korake. Uveče me je vodila kod majke, koja bi mi spustila hladni dlan na čelo i poljubila me. Tako je proteklo prvih nekoliko godina mog života u ženskim odajama, prostoru koji je mirisao na lojanice i mleko.

Imala sam pet godina kad se sve promenilo.

„Čeka te otac, mala Psiho“, rekla mi je Maja ozbiljnog izraza lica tog dana.

Stajao je u hodniku ispred ženskih odaja. Alkej je bio visok poput kipova bogova, a danas je pored ozbiljnog izraza lica nosio i oklop ratničkog kralja. Nasledio je bakarnu put od majke Andromede, koja je bila polu-Etiopljanka, a ja sam to nasledila od njega. Svako bi odmah video da smo otac i kćerka, isti rod. Poželela sam da podignem ruku i protrljam mu brkove, kao što sam često radila. Ali videla sam da je ozbiljan te sam ćutke pošla s njim, mučeći se da malim nogama pratim njegov dugački korak.

Otac me je odveo u junakovu sobu, kako su sluge zvale malu odaju u unutrašnjosti palate. U njoj nije bilo ničega osim mača i štita okačenih na zid i oltara na kome se palio tamjan junakovoju duši. Bronzani štit bio je oslikan nijansama smaragdne i crvene, mada je boja na nekoliko mesta oguljena – čudovišnim kandžama ili varvarskim mačevima, pomislila sam. A na sredini je bio najstrašniji prizor koji sam ikad videla – iskeženo žensko lice uokvireno zmijama otvorenih čeljusti. Izgledalo je spremno da skoči sa zida i šakama s kandžama me zgrabi za vrat. Poželela sam da pobegnem, ali odlučno sam se ukopala u mestu.

„To je pripadalo tvom dedi Perseju“, rekao mi je otac. S poštovanjem je podigao bronzani štit i pružio mi ga. Ruka mi je pala i štit je tresnuo o pod, štrečnuvši me. Bio je toliko težak da sam upregla svu snagu da ga naslonim na sitno telo.

Otac mi je ispričao kako je Zevs Gromovnik, kralj bogova, bio otac Perseja, junaka koji je ubio užasno čudovište Meduzu. Njeno lice je prikazano na štitu.

„Na kraju se Persej oženio Andromedom iz mikenske kraljevske porodice i postao je Alkejev otac.“ Zastao je i osmehnuo se kao da drži blago u sebi. „A Alkej je postao Psihin otac.“

Kad je izgovorio moje ime, preplavio me je ponos, a štit kao da je odjednom postao lakši. Ja sam dete junaka i bogova. Pomerila sam štit da mi bude prijatnije, uživajući u očevom srdačnom osmehu.

„Ali ti ćeš postati još veći junak od svog dede Perseja“, rekao mi je otac. „Delfijska proročica nije izrekla nijedno proročanstvo o Perseju, ali jeste o tebi. Ti ćeš biti veći junak od svih.“

Moja obuka je počela sutradan. Otac je naručio dečji luk i učio me gađanju, izuzetno strpljivo. Vodio me je u lov, postavivši me na sedlo ispred sebe kako bih gledala dok jurimo plen. Njegovi ljudi su se čudili i nisu znali šta da misle o devojčici obučavanoj kao dečak, ali na kraju su se navikli na to koliko god im bilo neobično. Otac me je učio da bacam koplje i vitlam mačem i postajala sam sve bolja u tome.

Sad sam samo uveče odlazila u ženske odaje, gde je Maja cuktala zbog moje prljave odeće a majka me ispitivala šta sam naučila tog dana. Nestrpljivo sam joj pričala i reči su mi se ulivale jedna u drugu kao što se maloj deci dešava sve dok me Maja ne bi odvušla da me okupa i presvuče.

Toplija godišnja doba sam provodila pored oca na vežbalištu ili u lovu, ali zimi sam s ostalom decom iz palate sedela pored nogu slepog pesnika dok je pripovedao o bogovima i junacima. Pesnik je rano izgubio vid te se prihvatio lire umesto mača i štita. Bio je to čovek bez grada, lutao je kuda je hteo i trampio pesme za sklonište i hranu. Dok su zimske kiše padale, pesnik je oživljavao priče o junacima i bogovima pored vatre u dvorani za gozbe u Tirintu.

Kako da objasnim odnos svog naroda i bogova? Za nas su bogovi stvarni, opipljivi kao i pehar ili sto, ali među nama

nema ljubavi osim one primalne. Bogovi mogu da prave decu sa smrtnicama ili da tetoše miljenike, ali isto tako mogu da nas utamniče zagonetkama ili ubiju kako bi rešili kakvu besmrtnu zavadu. Njima se ne sme verovati, ali moraju se poštovati.

Pesnik je počeo pesmu o nastanku sveta, o Haosovom jajetu i besmrtnim bogovima koji su ispali iz njega, počevši od Geje, boginje zemlje, i Urana, boga neba. Čačkala sam krastu na članuku i uzdisala od dosade. Nisam mnogo marila za bogove osim za Artemidu, Zevsovu kćerku, boginju lova i meseca. Sunčevu sestru koja je brzonogo trčala planinama kao i ja.

Mnogo sam više volela priče o junacima. Budući besmrtni, bogovi nisu mogli ništa da izgube brojnim poduhvatima, ali junaci su stajali sve na kocku zbog prilike da steknu besmrtnu slavu. Junaci su se borili protiv granica smrtnosti i postajali svetla koja će druga ljudska bića slediti. Ljudi su čak mogli da postanu bogovi ako se delima pokažu dostojnim toga.

Oraspoložila sam se kad je slepi pesnik počeo priču o Belerofontu, koji je nekad živeo baš u Tirintu. Dobio je zadatak da ubije strašnu Himeru, čudovište koje je delom bilo lav, delom koza i delom zmija, i na sve to bljuvalo vatru. Belerofont je bio pametan: pogodio je Himeru strelom s olovnom vrhom. Olovo se istopilo od njenog vatrenog daha i ugušilo je. Zapamtila sam to za slučaj da mi zatreba kad i sama postanem junak. Žudela sam za takvom slavom, da pokolenjima pripovedaju moju priču pored vatre.

Koliko su moje zamisli o junaštvu bile ograničene! Nisam videla mnogo sveta i verovala sam da je nekoliko ubijenih čudovišta sve što je potrebno da bi neko postao junak. Nisam ništa znala o ratu, smrti ili ljubavi.

„Jednog dana će pesnici pričati i o meni“, rekla sam ostaloj deci kasnije. Ozbiljno su se zagledala u mene. „Biću najveći junak od svih“, dodala sam. „Postoji proročanstvo o tome.“

Pegavi Deksijs, sin glavnog konjušara, podrugljivo se nasmejavao. Nije me shvatao ozbiljno otkako je video kako sam sa

šest godina pala s konja. „Ne možeš da budeš junak“, rekao mi je. „Ti si devojčica.“

Šutnula sam ga u cevanicu i plačući je otrčao majci.

Konačno je osvanuo dan kad otac nije mogao dalje da me podučava. Alkej je bio kralj, a ne junak, koliko god da je želeo da je obrnuto. Došlo je vreme da pošalje po učitelja, ali kog? Hiron je bio najbolji izbor, ali moj otac nije hteo da prepusti devetogodišnju kćerku jednom kentauru. Možda bi se gruba Amazonka iz stepe dobro pokazala, ali one često umiru u zarobljeništvu a nije dolazilo u obzir da unajmi jednu poštu te divljakuše ne prepoznaju novac nijedne civilizacije.

Na kraju je moja majka predložila osobu koja je najviše obećavala. Sutradan su roditelji poslali pismo.

Nekoliko meseci kasnije Atalanta je stigla do gradske kapije.

Došla je sama, bez pratnje i fanfara, iako se reč o njenom dolasku proširila poput šumskog požara. Ujahala je kroz čuvenu mikensku Lavlju kapiju, ali kamene životinje nije udostojila pogleda. Ona je ubijala prave lavove te je ovi nisu zadivili. U prašnjavoj tunici i pantalonama kakve nose lovci, sedela je na mrzovoljnoj doratastoj kobili koja je škljocala zubima na svakog ko se previše približi. Izgledala je kao da je napravljena od naplavljenog drveta i tetiva, ili možda kao nimfa iz dubine šume, iako je zbog sedih pramenova i bora na licu tučenom vremenskim prilikama bilo jasno da je smrtnica. Atalanta, junakinja.

Od svih priča koje je slepi pesnik ispevao, one o Atalanti bile su mi omiljene.

Ona se borila pored Jasona kad je otišao po Zlatno runo i prva je pustila krv kalidonskom vepru. Kad je došlo vreme da se uda, odbila je da je prodaju kao kravu ili ovcu te se zavetovala da će se udati za onoga koji je pobedi u trci. Prošlo je mnogo vremena pre nego što se pojavio čovek sposoban za taj poduhvat.

Tog dana kad je Atalanta stigla u Mikenu, otac me nije vodio u polja i šume. Umesto toga, Maja i sluškinje su me celo jutro kupale i ribale kao žrtveno jagnje. Podnosila sam to da bih slušala njihova govorkanja.

„Mislite li da je to stvarno ona?“, pitala je cura koja je donela vruću vodu, naslonivši se na dovratka.

„Mora da je ona. Nema greške“, odgovorila je Maja dok mi je trljala leđa i pazuha. „Samo jedna žena u grčkim gradovima tako jaše.“

Deksije mi je kasnije rekao da je on prihvatio uzde Atalantine kobile, pretekavši dvojicu starije braće za tu čast. Zadivljen njenim prisustvom, zapištao je: „Je li istina da te je odgajila medvedica?“

Atalanti su oči sevnule i okrutno se osmehnula. „Što ne odeš da pitaš mečku?“

Dečak je požurio dalje, držeći uzde njene kobile, koja je pokušala da mu požutelim zubima odgrize deo kose s glave.

Otišla sam s roditeljima da se upoznam s Atalantom u najvećem unutrašnjem dvorištu palate. Maja me je naterala da obučem čist beli hiton i izgledala sam kao devojčica iz hrama. Nisam videla svrhu u tome; otmena odeća ne zadivljuje junake.

Gipko poput planinske mačke, Atalanta je ušetala u dvorište. „Pozdrav i dobro došla u Mikenu“, rekao je moj otac i duboko joj se naklonio. Nije mu uzvratila. Ozlovoljila sam se zbog njene drskosti. Iako je legenda, nije bilo potrebe da bude nepristojna prema mom ocu.

„Nema mnogo razloga zbog kojih bih napustila svoje šume i nastanila se u gradu“, kazala je Atalanta uštogljeno. „Ali pročitala sam tvoje pismo i poštujem reč proročišta. Nikad nisam imala učenika, mada je možda vreme za to. Je li ovo ta devojčica?“

„Zovem se *Psiha*“, umešala sam se, ogorčena zato što priča o meni kao da sam pas ili konj.

„Tako je. Vidim da si mlada“, kazala je i čučnula kako bi nam oči bile u ravni. „Dobro je početi mlad. Počela sam da

obučavam svog sina kad je bio tek nešto stariji od tebe. Umeš li da jašeš?“

„Umem.“

„Umeš li da gađaš iz luka?“

„Umem.“

„Prihvataš li me za svoju učiteljicu?“

Nisam odmah odgovorila. Koliko god mlada bila, znala sam šta to znači. Znala sam da će mi žena preda mnom oblikovati sudbinu koliko i moji roditelji. Možda i više jer su mi oni dali život, a ona će mi pomoći da u njemu nađem smisao.

Mogla sam da ustuknem, da se vratim u ženske odaje i živim mirno. Međutim, želela sam da postanem isto što i Atalanta: junakinja koja izaziva poštovanje. Ona je žena koja će me povesti prema sjajnoj zvezdi moje sudbine.

Zato sam uzvratila na pogled olujnosivih očiju i odgovorila: „Da.“

„Onda ćemo početi sutra“, rekla je ona. I prvi put otkako je stupila u grad, junakinja se osmehnula.

Sutradan ujutru Atalanta me je povela duboko u šumu, zbog čega sam osetila veliko uzbuđenje, ali i trunku strepnje. Išla sam u te šume samo u bučnim povorkama s ocem i njegovim ljudima. A sad sam bila sama s tom takoreći neznankom. Šuma je neobično mesto na kome je sve moguće. Čovek može da sretne čopor kentaura ili da naleti na grupu nimfi koje se kupaju pa čak i na nekog boga koji sam hodi. Ali danas nije bilo ni kentaura ni nimfi – zbog čega sam se razočarala – i brzo mi je postalo dosadno.

Počela sam da zapitkujem Atalantu. „Jesi li stvarno plovila s Jasonom?“

„Jesam“, odgovorila je moja učiteljica i ne okrenuvši se da me pogleda. Nije usporila korak.

„Jesi li videla Zlatno runo? Kako je izgledalo?“

„Zlatno. I kao runo.“

Čuvala sam sledeće pitanje za kraj. „Je li istina da si ubila kalidonskog vepra?“

Atalanta je odmah usporila, mada se brzo pribrala. „Jeste. Meleagar i ja delimo zasluge za to. A sad prestani da postavljaš glupa pitanja.“

Naglo je sela na palo deblo i potapšala mesto pored sebe. „Dođi. Vreme je za prvu lekciju. Kaži mi šta čuješ.“

Zbunila sam se. Bila sam sigurna da smo došle ovamo da uđemo u trag divljim životinjama ili da tumačimo divljinu, a ne da sedimo na deblu obraslom mahovinom i *slušamo*. To može da se radi bilo gde. Ali želela sam da učim te sam zažmurila. Nisam čula ništa, a to sam i rekla Atalanti.

„Netačno!“, brecnu se moja učiteljica toliko glasno da je nekoliko ptica poletelo. „Ako hoćeš da ubijaš čudovišta, moraš uvek da budeš svesna svog okruženja. Da si stvarno slušala, znala bi da vetar duva sa severoistoka, što znači da sve na jugu i zapadu može da te namiriše. Čula bi da ptice pevaju, što znači da misle da su sigurne i da je sve u redu. Budi obazriva čim ptice začute – to znači da ih je nešto uplašilo, a to 'nešto' možda dolazi po tebe.“

Razmislila sam o tome. „Nisam čula nijednu nimfu, kenta-ura ni lava“, rekla sam.

Atalanta je frknula. „I to je nešto. Izgleda da će ipak ispasti junakinja od tebe.“

Uskoro sam shvatila da je očeva obuka bila samo igra. Ono što sam sad radila s Atalantom bio je rad. I to mi se nije sviđalo, u početku. Koliko god bila prirodno nadarena, ipak sam bila tetošeno kraljevsko dete nenaviknuto na rad. Iako sam uživala kad moja strela pogodi metu, nisam volela da mi neko govori gde da ciljам.

Od jutra do mraka sam vežbala s lukom, kopljem i mačem. Atalanta je bila nemilosrdna učiteljica i dobila sam mnogo

udaraca kad nisam uspela da odbijem njene napade. Tih prvih dana sam je mrzela, a mislim da je i ona mene omrzla zbog moje tvrdoglavosti. Odnos bi nam možda postao nepopravljiv da stvari nisu dostigle tačku ključanja jednog dana kad su ledene zimske kiše natopile mikenske ravnice. Nije bilo svrhe da dobra bronza propada na kiši, te me je Atalanta poslala da trčim krugove oko gradskih zidina kako bih postala izdržljivija.

Bila sam ojađena. Stopala su mi tonula u blato sa svakim korakom, a hladna kiša natopila me je do gole kože. Uprkos naporu, nisam mogla prestati da drhtim i grejala me je samo ključala mržnja prema prilici koja me je posmatrala: Atalanti koja je stajala prekrštenih ruku i procenjivačkog stava kao kip nekog besmrtnog boga.

Napravila sam krug oko zidina. Kad sam stigla do mesta gde je ta usamljena prilika stajala, zaustavila sam se i uzvratila joj pogled. „Neću više ovo da radim“, rekla sam i lupila nogom. Potonula je u blato. Kad sam je izvukla, začuo se zvuk nalik usisavanju koji je donekle pokvario prkosni stav kome sam težila. „Hoću da uđem.“

Atalanta se smrkla. Načas se nije čulo ništa osim mog isprekidanog disanja i pljuštanja kiše. Žena koja je ubijala čudovišta i neprijateljske ratnike žustro je poslala prema meni, vitka i brza poput noža kroz kišnu zavesu.

Skupila sam hrabrost. Atalanta me je gledala kao što vuk gleda zeca, ali nisam htela da budem zec. Šta će da uradi, da me udari? Nisam se plašila toga. Već me je više desetina puta udarila drvenim mačem po rukama i grudima dok smo vežbale. Stajala sam pravih leđa i čekala.

Atalanta se nadvila nada mnom. „Čudovišta koja loviš neće biti nežna prema tebi, a neću ni ja“, rekla je polako, zalizane tamne kose od kiše. „Misliš li da se divlje zveri odmaraju kad pada kiša? Glupost. Ovo je najbolje vreme za lov na neke vrste plena, pogotovo na velike mačke i medvede, jer ne mogu da te nanjuše. Ubila sam svog prvog lava baš na ovakav dan.“

Odlučnost mi je splasnula jer ju je smenila ljubopitljivost. „Stvarno?“

Na licu joj se ukazao jedva primetan nagoveštaj osmeha. „Stvarno. I ako istrčiš još jedan krug oko gradskih zidina, ispričaću ti sve o tome uz pehar toplog mleka u dvorani. Ne stojim ovde po ovom groznom vremenu zato što mi se sviđa, znaš.“

Razvedrila sam se. Atalanta nije rado delila priče, ali uspela sam da joj izmamim nekoliko i stalno sam bila željna novih. Iako nije pripovedala uglađeno kao slepi pesnik, više sam volela njene priče jer su bile *istinite*.

Istrčala sam ostatak bez ijedne pritužbe.



Drugo poglavlje

Eros

Moja priповest počinje pre nego što je uopšte bilo priča za kazivanje, kad nije bilo ničega osim zemlje i neba što se pružalo u beskraj. Još nije bilo mora.

Tad nas je bilo manje od desetoro, prvih elementalnih bogova rođenih iz beskrajnog ambisa Haosa – što je, valjda, drugi način da se kaže *ništavilo*. Trava novorođenog sveta golicala mi je stopala dok sam pravio prve korake. Spustio sam pogled. U desnoj ruci mi je bio otmeni luk, a oko pasa tobolac pun strela sa zlatnim percima. Njihovo postojanje bilo je neodvojivo od mog, bili su deo mene koliko i prsti na mojim rukama i nogama. Prešao sam prstima po tetivi i osetio ujednačeno zujanje sputane moći.

Ispružio sam ruke, osetivši kako mi se mišići napinju pod kožom, pa prvi put udahnuo. Krila sa širokim perjem izviše mi se nad ramenima, očešavši trbuh boga neba Urana. Zakopao sam nožne prste u plodnu zemlju, diveći joj se.

Svet je bio nacrtan jednostavnim linijama, neukrašen, prazan, čekao je. Još nisu postojale drijade da nad tlom podignu šume, a blagi vetar nije nosio miris cveća. Bilo je malo toga naokolo – nešto kamenja, nešto trave.

„Kakvo je ovo mesto?“ , pitao sam naglas.

„*Mislim da se zove Zemlja*“, začu se glas svuda oko mene.
„*Dobro došao. Ja sam Geja.*“

Prostrano tlo pod mojim nogama se zatreslo. Osetio sam kako se na mene usredsređuje pažnja kakve ogromne jedinke, nečeg šireg od ravnica koje su se podizale do udaljenih planina, ali nisam se uplašio. Do ušiju mi je dopro smeh, sladak i šaljiv.

„Geja“, ponovio sam, kotrljajući oblik imena na jeziku.

Postao sam svestan da me posmatraju oči koje vrcaju od razgaljenosti. Video sam jedva vidljive obrise – ponosan nos, velikodušna usta, kosa nalik rekama koje su potekle klisurama.

„*Lepo mesto, mada samotno*“, rekla je Geja. Pažnja joj je odlutala. „*Mada ne za tebe, kako izgleda. Neko dolazi.*“

Ogromna svesnost je iščilela i umalo se nisam zateturao zbog njenog odsustva. Kad sam podigao glavu, stvarno sam video kako mi prilazi jedna prilika. Za razliku od Geje oblikovane kao Zemlja, ova je bila slična meni. Imala je šake s pet prstiju i dve noge koje su je brzo nosile po tlu. Bila je moj istovetni odraz u ženskom obličju – zlatna kosa, bronzana put i zelene oči. Mada su njene sijale zmijskim lukavstvom.

To je bila Erida, boginja nesloge, razdora i slomljenih stvari. Moja kosmička bliznakinja, iako je nisam voleo više nego što desna ruka voli levu.

„Tu li si“, rekla je dok je prilazila. „Svugde sam te tražila. Imamo mnogo posla, dragi moj brate. Hajdemo.“

Pogledao sam krajolik koji je tek počeo da poprима oblik. Nazubljene planine na horizontu i prve tanke pruge oblaka na nebu. Svet je bio prazan, ali neće dugo tako ostati. Setio sam se Gejinih reči. *Lepo mesto, mada samotno.*

Već sam osećao njegovu težinu koja se napinjala, novu budućnost koja je žudela da se rodi.

„Mislim da neću“, odgovorio sam Eridi, koja je zinula u mene kao da sam rekao da ću strpati celo Uranovo plavo nebo

u usta. Nesloga je bila nova i prilično se ozlovoljila zato što nije prva nastala.

„Mi smo bogovi. Mi stvaramo i uništavamo“, navalila je. „Moramo to da radimo.“

„Ako smo bogovi, onda možemo da radimo šta god hoćemo“, odgovorio sam.

Da bih potkrepio svoje reči, legao sam na toplu stenu i zamurio. Posle nekog vremena sam čuo kako Erida osujećeno frkće pa odlazi.

Ne znam koliko sam dugo spavao. Bogovi ne moraju da spavaju, ali silno uživaju u tome i ne odriču se uživanja. Probudili su me prsti vetra, koji su mi milovali obraze i mrsili kosu. Otvorio sam oči i ugledao oštro lice s očima plavim poput neba bez ijednog oblaka.

„Koliko ćeš još da ležiš tu?“, upita pridošlica.

Znao sam da je to Zefir, jedan od braće što vladaju nad četiri vetra. „Dokle god hoću“, odgovorio sam. U njegovim bistrim očima sam video svoj odraz: zlatni uvojci, bronzana put i oči zelene poput trave ispod mene. Pomislio sam da sam prilično lep.

Klimnuo je glavom, već gubeći zanimanje. Otkriću da je Zefir nepostojan koliko i vetrovi kojima upravlja. Spustio je pogled na luk i tobolac sa strelama pored mog boka. „Čemu služe?“, pitao je.

Konačno sam seo i ispružio ruku da im izmerim težinu. „Hoćemo li zajedno da otkrijemo?“, pitao sam i osmeh mi se prikrao na lice.

Izvukao sam strelu iz tobolca. Drvo je bilo gotovo potpuno glatko, a glava načinjena od bronzne. Imao sam utisak da je strela napravljena da leti, ali ostala je tvrdoglavo nepomična. Zatim sam proučio luk. Jedno kao da je dozivalo drugo, dva dela celine žudela su da se sjedine te sam namestio telo strele uz zategnutu tetivu.

Svrha luka mi se nepokolebljivo otkrila. Rana koja spaja dve strane, oružje koje ima moć isceljenja. Pomislio sam na Gejinu usamljenost i odmah shvatio šta moram da uradim.

Usmerio sam bronzani vršak strele u veliki plavi stomak Urana, boga neba. Držanje luka u tom položaju stvorilo je prijatnu napetost, koja se mogla zadovoljiti samo oslobođanjem. Podigao sam prste i strela polete. Zefir je zahućao s odobravanjem i prizvao povetarac da odnese strelu do odredišta.

Vetar je bio jak, a ja sam dobro naciljao. Uranov pogled pao je na Geju i ljubav je prvi put došla na svet.

Odnosno, ljubav svoje vrste. Jeste da Grci imaju tri reči za ljubav, ali bogovi imaju samo jednu.

Bio sam bog želje i nije mi trebalo mnogo da shvatim šta to znači. Kad bih strelama udahnuo svoju volju, one su budile želju gde god da padnu. U početku sam mislio da je to lepa stvar.

Geja se oduševila Uranovim udvaranjem i uskoro ga je prihvatila za muža. Iz njihove veze rođena su božanstva koja su vladala morem, sećanjem i vremenom, a njihova sreća preplavila je svet.

Rado sam nudio strele, a povremeno bih i sâm pio s vrela želje pa odveo neku nimfu ili satira u postelju – mada sam se pobrinuo da nikad ne osetim ubod svojih strela jer nisam hteo da prejako zavolim. Bilo je nečeg slatkog u seksu, slično penjanju na drvo leti, ali bez stizanja do vrha. Mislio sam da će to biti moj dar svetlu: ushićenje koje će drugi rado prihvatati.

Još nisam znao koliko ljubav može biti surova.

Gledao sam kako se Uranova i Gejina ljubav kiseli. Zabranio joj je da rađa još dece jer se bojao da bi jedno moglo biti jače od njega. Pošto ga nije poslušala, postao je okrutan prema njoj. Njihov sin Kron ustao je u majčinu odbranu i svrgnuo oca. Međutim, pobjednik Kron je otišao korak dalje: pred svima je kastrirao Urana i bacio falus u more.

Tvrдио je da je to uradio kako bi osvetio majku, ali Geja se zgrozila nad takvim zverstvom. Slomljenog duha zbog muževljeve surovosti i sinovljevog divljaštva, povukla se od sveta i utonula u beskrajn san. Pretvorila se u Zemlju, i ništa više. U Zemlju, ne u sebe.

Moji nepromišljeni postupci doneli su nešto novo i ružno na svet. Tad sam shvatio da želja može izazvati bol umesto radosti. Moje strele mogu da se zagnoje u ranjenom srcu i gnoj će se širiti poput zaraze. Ili je možda ljubav od samog početka bila trula.

Posle toga sam se povukao iz sveta bogova. Bežao sam od zaljubljenih božanstava koja su me pratila i žarko šaputala moje ime. Nisam razumeo. Na meni su osećali miris želje, moć kojom sam vladao, i to ih je privlačilo kao što krv privlači ajkule. Ali znao sam koliko brzo ljubav u njihovim očima može da pre-raste u mržnju i da za njih nisam ništa osim osvajanja. Nisam želeo da učestvujem u tome. Okrenuo sam se na drugu stranu.

Samo mi je Zefir ostao prijatelj. Smejao se mojoj povučeno-sti. „Prijaće mi da te posetim i pobegnem od gungule“, rekao mi je kad sam mu ispričao šta nameravam.

Daleko od planine Otris, sedišta prvih bogova, pronašao sam ponosnu liticu što gleda na more. Bila je zabita i pusta, čulo se samo lomljenje talasa o oštre hridi. Jedini susedi bili su morske ptice koje su svijale gnezda visoko na liticama i nisu obraćale pažnju na mene. Tu na ivici Zemlje bilo je malo života, ništa se nije menjalo niti je išta zeleno raslo. To je mogao da bude početak sveta, ili kraj.

Bilo je savršeno. Prešao sam škrljčanu plažu i spustio dlan na isprano kamenje. Bilo je toplo poput živog bića. Zažmurio sam i pozvao Geju. Svoju sestru, svoju najstariju prijateljicu.

Iako u delirijumu, odgovorila je. Čula se škripa visoko u liticama. Podigao sam pogled i video kako se zemaljske strukture pomeraju i razmeštaju. S lakoćom kojom će smrtnice skraćivati kosu, Geja mi je isklesala dom visoko na litici. Otmemo

kameno stepenište pozivalo me je da se popnem od plaže do gnezda, prolazeći pored terasa prepunih cveća živih boja i slatkog mirisa.

Geja je bila velikodušna. Znao sam da ću unutra zateći sve skrojeno po svom ukusu. Obroci će se pojavljivati na stolu kad ih poželim, a pehari božanske ambrozije sami će se točiti u mojoj ruci. Odeća će se sama prati i krpiti, mrlje će nestajati. Na tom mestu koje mi je Geja stvorila, stvarnost će se povinovati mojim željama. Takvi su darovi boginje Zemlje onima koji su joj dragi.

Ispuniću taj dom svakojakim divotama – obojenim staklom i šarenim draguljima, možda i kojim kućnim ljubimcem. Uvek sam voleo paunove i mačke. Ovo će biti mesto radosti.

„Hvala“, prošaputao sam Geji pa raširio zlatna krila i poleteo prema svojoj novoj kući.

Međutim, čak ni u toj zabiti nisam mogao da ostanem osamljen. Redovno sam dobijao poruke od ostalih bogova. Jedni su tražili usluge mojih strela, dok su drugi tražili mnogo prisnije usluge. Udovoljavao sam prvima ako bi ponudili dobru nagodbu, ali nikad drugima. Nikad nisam zaboravio šta se desilo Uranu i Geji te nisam hteo da se izložim opasnosti da budem zarobljen u ljubavi koja se ukiselila.

Jednog dana je moja bliznakinja Erida došla do kuće na obali mora. Zatekao sam je kako stoji u terasastom vrtu. Zavidnički je prelazila dlanom po stubu kolonade i gledala me kroz trepavice. Primetio sam da je oko sebe obavila prozirnu tkaninu da naglasi obline i uplela žutu kosu u složenu krunu koja bi na drugoj ženi možda izgledala uglađeno.

Otkud ona tu? Moja sestra uglavnom daje prednost društvu drugih bogova kako bi se okoristila njihovim veštinama. Erida je širila otrov kao što maslačak rasipa seme po tlu, šapućući zlobna govorkanja u željne uši.

„Znaš, najdraži brate“, počela je glasom za koji je verovatno mislila da je umilan, ali meni je zvučao kao grebanje klinovima. „Svi ostali bogovi su se spajali kako bi dobili decu i naselili zemlju, ali ti nisi. Mogu ti pomoći u tome.“

Jeste da mi je sestra, ali takva uparivanja nisu neuobičajena među bogovima. I stvarno, bili smo najrazumniji izbor jedno za drugo. Kao Geja i Uran, bili smo suprotnosti: želja i razdor, paralele kao nebo i zemlja. Ipak, obuzela me je nelagoda pri pomisli da bismo spajanjem mogli da poremetimo ravnotežu naših moći – ili stvorimo nešto mnogo gore.

Primetio sam da Eridi ta mogućnost nije smetala.

„Erida, draga sestro“, odgovorio sam ljupko, „pre bih sebi iskopao oko svojom strelom nego legao s tobom.“

Prebledela je od besa. Nisam je ponovo video nekoliko hiljada godina.

Naposletku je izbio drugi rat na nebu. Kron je proždirao svoju decu kako bi sprečio da neko ustane na njega, ali jedno je izbeglo takvu sudbinu.

Taj Kronov zaboravljeni sin obreo se jednog dana na mojim vratima. Zevs Gromovnik, tad samo manje božanstvo. Uleteo mi je u kuću, seo za moj veliki hrastov sto pa natočio sebi ambroziju i glasno je iskapio.

„Potrebna mi je tvoja pomoć“, rekao je dok su mu dva ljubičasta mlaza curkala u dugu belu bradu. Iako mlađi od mene nekoliko vekova, izgledao je kao strog sed stariji čovek; bogovi uzimaju obličja koja im najviše odgovaraju. „Moj otac Kron je zao i mora se uništiti“, dovršio je.

Nasmejao sam se. „Svojevremeno je Kron došao kod mene i rekao isto za svog oca. Pitam se kad li će neko od tvoje dece pokucati na moja vrata.“

Zevs je prestao da se srdačno osmehuje i stegao je vilice. Napolju su olujni oblaci prošarani munjama prekrili vedro

nebo poput modrica koje se šire. Čula se tiha grmljavina. Moji paunovi zacikaše od užasa, a mačke se posakrivaše iza nameštaja, ali ja sam ostao nepomičan.

Zevs je ustao sa stolice, ali nije se udaljio. Nadvio se nada mnom, lica natmurenog kao i nebo. „U redu. Ako nećeš da mi pomogneš, bar nemoj da mi odmažeš. Ali neću zaboraviti tvoju drskost kad zauzmem svoje mesto kao vladar bogova.“

„Pozdravi ženu Heru“, odgovorio sam ljupko.

Zevs je izmarširao iz kuće. Kiša je pljuštala i munje su pale nebo.

Jednog dana je u kuću uleteo moj prijatelj Zefir i iskolačenih očiju mi ispričao da je Zevs pobedio u borbi protiv Krona. Prognao je oca i napravio novo sedište na planini Olimp.

Oni koji su verno služili Zevsa nagrađeni su time što su postali članovi dodekateona, panteona dvanaest bogova. Tad ih je bilo samo petoro, ali Zevs je bio siguran da će lako popuniti ostala mesta. Stariji bogovi koji su mu se suprotstavili odsad će biti poznati samo kao titani. To je lukavo ime: dovoljno dostojanstveno da nosioci ne mogu da se bune, ali ipak ih je odvajalo od novih bogova. Zevs će se za svakog pojedinačnog titana drugačije pobrinuti; proteraće ili ubiti one koji su se borili protiv njega, dok će druge poštediti, ali će im dati beznačajne uloge.

Zevs je posle pobede sišao u morske dubine, gde se krv njegovog dede Urana vekovima kiselila. Alhemijom mora i Gromnikovom božanskom magijom odsećeni delovi iskonskog boga pretvorili su se u nešto lepo, novo. Zevs je prošaputao uputstva božanstvu koje se oblikovalo iz tog drevnog zločina, rekao joj ko je ona i kakvu će moć imati. Ona će se naposletku pridružiti dodekateonu na vrhu Olimpa, ali pre toga je morala da pronađe nekoga.

Neko vreme je plutala s plimom i osekom i plašila jata riba jarkih boja, jedine očevice njenog kratkog božanskog detinjstva.

Gledala je zanjihana polja morske trave i puštala da joj kosa raste sve dok joj nije došla gotovo do stopala. Zamlatarala je udovima koji su se oblikovali u duge lepe noge prema svetlucavoj površini vode pa s prvim udahom vazduha prošaputala svoje ime: Afrodita, boginja ljubavi i lepote.

Afrodita je doplutala do ostrva Kipar i iskoračila iz mora. Bila je noć i pun mesec pokrio je plažu belim sjajem. Ustalasana brda podsećala su na oblinu ženskog kuka. Miris jasmyna plutao je na noćnom povetarcu. Siguran sam da je Afrodita očekivala da će je dočekati nimfe s platnenim haljinama i razbacanim ružinim laticama, možda i muzičari koji bi tiho svirali na mesečini. Ali tamo sam bio samo ja, s platnom i naročito ojađenim izrazom lica.

Ne trudeći se da sakrije razočaranost, Afrodita je prihvatila platno i počela da trlja mokru kosu, ne obazirući se na to što je naga. Kad je završila, pogledala me je. „Ti si sigurno moj novi sluga.“

Nisam odgovorio ništa. Kao i ostali stariji bogovi, morao sam da prihvatim svoje mesto u Zevsovom novom poretku koliko god mi to bilo mučno.

Afrodita je nastavila: „Zevsova je volja da delimo uticaj nad svetovima želje i lepote iako ću ja uzeti lavovski deo. Izgleda da si mu svojevremeno prkosio te je odlučio da napravi svoje božanstvo ljubavi. *Sigurno* razumeš.“ Od njenog osmeha bi drugi bogovi poludeli od strasti, ali meni je pripala muka.

Nastavio sam da ćutim.

Afrodita je omotala peškir oko glave, podbočila se i zagledala u mene. Mesečina joj je pozlatila nago telo. Koraknula je prema meni pa još jednom, dovoljno blizu da joj osetim dah na toplom noćnom vazduhu. Osetio sam miris njene kože, dotaknute samo vodom i mesečinom, koja je vapila za drugim milovanjima. Nisam bio siguran želi li da me poljubi ili pojede.

Ispostavilo se da nije uradila ni jedno ni drugo. Umesto toga, primakla je usne mom uvu i prošaputala: „Zevs veruje da porodične veze obezbeđuju sklad. Mislim da hoće da sklopim bračni savez s tobom.“

Užas nalik kandžama stegao mi je srce. Afrodita se naglo odmakla, a ja sam se zaljuljao prema mestu gde je maločas stajala. „Ali ako mi ne zameraš što ću to reći, više bih volela manje mrzovoljnog muža.“ Tiho, muzikalno se nasmejala. „Mislim da ću te usvojiti kao sina.“

Izvio sam usne. „Nisam tvoj sin.“

„O, sad jesi“, odvrtila je. „Naravno, ukoliko ne želiš da se suočiš s Gromovnikovom srdžbom.“

Ostao sam bez vazduha, otkrivši da sam bez prijatelja u seneci tiranina. Iako sam stariji, moja snaga nije ni prineti Zevsovoj. Čuo sam glasine o sudbini Nereja, starog titana, morskog boga koji se usprotivio kad je Zevsov brat Posejdon položio pravo na njegovo morsko kraljevstvo. Zevsove munje spržile su Nereja i njegovo ugljenisano telo palo je u pepeo. Pošto nije imao snage da zadrži fizički oblik, Nerej se rasplinuo u talasima koji su mu nekad bili dom. Sad je postojao samo u morskoj peni i plimi, a više nije znao ni svoje ime.

Afrodita je bila nova u svetu, ali i lukava. Zнала je da me je pretnja Zevsovog besa verovatno naterala na ovu plažu, ali da to neće osigurati moju večnu poslušnost. Stoga je pokušala s drugim pristupom.

„Nešto novo se sprema, znaš“, rekla je zaverenički. „Zevs mi je ispričao. Zovu se ljudska bića, rasa smrtnika koji će nas razgaljivati i obožavati. Neće li to biti zabavno?“

Osetio sam dašak radoznalosti. Bogovi najviše vole novotarije, a verovatno je zanimljivo kad te obožavaju. Videvši da sam progutao mamac, Afrodita je dodala: „Ako te ne zanima, verovatno mogu zamoliti Zevsa da te dodeli drugoj boginji. Sigurna sam da bi Hestija *obožavala* da joj neko pomaže u spremanju kuće.“

Nisam to mogao da dozvolim. Odmah sam kleknuo i zakleo se Afroditi na vernost. Dok sam to radio, sanjao sam o sitnim osvetama Olimpljanima.

U narednim vekovima sam uvek pazio. Nijednom nisam prekršio obećanje i ništa mi se nije moglo nesporno pripisati. Ali nalazio sam načine da se opirem potčinjenosti.

Za boginju ljubavi, Afrodita je bila izuzetno nesrećna u pitanjima srca. Moja takozvana majka udala se za ružnog boga kovača, Hefesta – zbog Zevsove ishitrene odluke kad je nadmetanje za njenu ruku zapretilo da se pretvori u krvoproliće. Međutim, Afrodita se zaljubila u lepuškastog boga rata Areja, a to joj nije bila jedina avantura. Sve su se loše završile.

Zevs, vladar bogova, doživljavao je slične nezgode. Njegova žena Hera besnela je zbog Zevsovih brojnih preljuba i čak nije mogla da zapamti sve nimfe i boginje koje je odvuкао u postelju. Međutim, to kao da je bilo jače od njega. Verovatno je govorio sebi da vladar ima pravo da zadovoljava svoje seksualne želje. Zevs je voleo da misli kako vlada svojim apetitima iako su svi dokazi pokazivali da je obrnuto.

Ničim nisam odao svoju ulogu u svemu tome i krio sam strele. Naučio sam od Krona i Geje da ljubav može biti dvosekli mač i nisam se ustručavao da je koristim za svoje ciljeve kad je potrebno.

Ako je ljubav oružje, pametno ću baratati njime.



Treće poglavlje

Psiha

S trinaest godina sam se s porodicom uputila preko grčkih brda i dolina u Spartu, na Helenino i Menelajevo venčanje.

Razmakla sam zavese nosiljke koju sam delila s majkom kako bih gledala ostale putnike na drumu. Zemljodelce koji su nosili plodove na tržnicu, hodočasnike koji su išli ka nekom hramu, čak i cele porodice koje su putovale kao mi. Majci je to naposljetku dosadilo i poslala me je da jašem s ocem na čelu povorke. Srdačno me je dočekaio i postavio ispred sebe na konja kao kad sam bila mala pa mi pričao o gradu-državi Sparti. Spartanci su ratnički narod, čuven po jakoj vojsci. Oni čak i kćerke uče lovu i borbi, baš kao što sam i ja obučavana. To me je zainteresovalo.

Konačno se ukazao grad. Nije imao zaštitnu čauru zidina pošto Sparta svoju sigurnost nije poveravala kamenu ili malteru, nego svojim ratnicima. Ipak, počasna straža je čekala da nas uvede u palatu. Odveli su našu povorku u unutrašnje dvorište, gde nas je čekalo nekoliko muškaraca. Jedan je dobio pozdrav i istupio.

Ličio je na mog oca, ali oteklog. Dok je Alkej visok i vitak poput vuka, Agamemnon je medved od čoveka, sav u mišićima.

Tunika mu je na pazusima bila umrljana od znoja i rastegla mu se preko stomaka. Nos mu je slomljen bar dva-tri puta te je izgledao grudvičasto, unakaženo. Čak je i ovog lepog posledneva zaudarao na znoj i bronzani oklop.

„Alkeju!“, zagrmeo je. „Nisam znao da imaš sina.“

Otac se od nelagode premestio s noge na nogu. „Ovo je...“

„Ja sam Psiha“, rekla sam u jednom dahu. Brzo sam sjahala i poskakujući pošla prema stricu Agamemnonu. „Mnogo sam slušala o tebi i...“

„O, kćerka“, promrmljao je Agamemnon i zanimanje u njegovim očima odmah se ugasilo. Ponovo se okrenuo prema mom ocu. „Alkeju, kasniš. Menelaj i ja smo hteli da čujemo tvoje mišljenje o argivskom...“

Okrenuli su mi leđa i ostavili me da stojim u prašnjavom dvorištu s majčinom pokrivenom nosiljkom i slugama. Dok sam gledala za njima, još više sam se snuždila.

Majka se požalila da joj nije dobro i odveli su je u odaje za spavanje. Putovanje ju je iscrplo i bio joj je potreban odmor. A mene su odvukli niz drugi hodnik. Sluškinje su mi brzo svukle prašnjavu putnu odeću i navukle mi stari kruti hiton koji je zaudarao na plesan i odstojalu kedrovinu. Zagladila sam skute, mnogo duže od praktične jahaće odeće i kratkih haljina koje sam uglavnom nosila. A onda su me sluškinje odgurale u mračnu sobu iako se nekoliko puta umalo nisam spotakla. Čim sam se našla unutra, vrata su se s treskom zatvorila iza mene.

„Ko nam je to došao?“, pitao je pevljiv glas.

Bio mi je potreban trenutak da mi se oči naviknu na tminu. Prostorija je bila u unutrašnjosti palate, bez prozora i sa samo nekoliko svetiljki. *Ženske odaje*, ojađeno sam shvatila. Zapitala sam se koliko sam daleko od oca i stričeva i mogu li ih i dalje pronaći.

„Ja sam Psiha“, odgovorila sam nespretno, gledajući ženu koja mi se obratila. Htela sam da pokažem kako bacam sekiru, a ne da sedim u mraku s neznankama. „Alkejeva kćerka.“

„Princeza Mikene“, odgovorila je žena ljupko i oborila glavu. „Drago mi je što smo se upoznale. Ja sam Penelopa, kraljica Itake.“

U polumraku sam videla njene razrogačene tamne oči i grivu kovrdžave smeđe kose strogo zaglađene s lica. Nije bila prava lepotica, ali delovala je zanimljivo zbog promišljenog pogleda i neobičnog samopouzdanja u glasu. Mnogo godina kasnije, kad sam upoznala njenog muža Odiseja, nisam se nimalo iznenadila kad sam čula za njegovu sponu s boginjom Atenom. Penelopa je, brzih ruku i još bržeg uma, bila smrtni odraz boginje.

„Ovo su Klitemnestra, Agamemnonova žena“, nastavila je Penelopa i pokazala na ženu kiselog lica, „i njene kćerke Ifigenija i Elektra. Ifigenija je veoma vešta tkalja, a nije mnogo mlađa od tebe.“

Ifigenija je stvarno bila samo nekoliko godina mlađa od mene i gledala me je iskolačenih očiju od opčinjenosti. Imala je slatko otvoreno lice s obrazima nalik polutkama isečene breskve, a bronzana put otkrivala je da smo u srodstvu. S druge strane, njena majka Klitemnestra je izgledala kao da ima krišku limuna u ustima. Pored njih je stajala korpa u kojoj je spavala beba Elektra.

„Gde ti je majka?“, pitala je Klitemnestra. „Ne smemo dozvoliti da ugledna devojčica sama tumara po palati.“

„Nisam tumarala“, odgovorila sam razdražljivo. „Moja majka se odmara.“

Klitemnestra je otpuhnula s neodobravanjem, ali Penelopa se samo nasmejala. „Želim ti dobrodošlicu, Psiho, a tvojoj majci lep odmor. Ali da završim predstavljanje“, pokazala je na četvrtu priliku u sobi, „ovo je moja sestra Helena. Naša lepa nevesta.“

Bilo je toliko mračno da nisam odmah primetila blistavu divotu žene s Penelopine leve strane. Reći da je Helena lepa je isto što i reći da je sunce jarko; iako je to tačno, te reči ne mogu da obuhvate svu njihovu veličanstvenost. Duga kosa boje meda

padala joj je pored oštih jagodica i otmenog vrata. Primetila sam lepu haljinu koju je nosila i ceremonijalnu kanu kojom su joj ukrašene šake, znake proslave predstojećeg braka. Setila sam se kako su stražari u tirintskoj palati šaputali o Heleninom začecu, kako je Zevs u obličju labuda obljubio njenu majku. Tad sam mislila da su to izmišljotine, ali sad sam se zapitala imaju li zrnice istine.

Tek kad je zapanjenost zbog Helenine lepote uminula, primetila sam nesreću urezanu u njene savršene crte lica. Bila je toliko rasejana od žalosti da se čak nije ni okrenula da me pozdravi. Vitkim prstima je i dalje malodušno gurala vratilo razboja napred-nazad. Zapitala sam se boli li je stomak ili kakva skrivena povreda? Kako neko može da bude tužan na tako radosnom događaju?

Penelopa se vratila tkanju. Rekla je *sestra*. Ako bolje pogledaš, verujem da ćeš naći kakvu porodičnu sličnost između Penelope i Helene, mada je to kao da poređiš patku s labudom.

Sela sam i prvi put se suočila sa zastrašujućim, nepoznatim razbojem. Znala sam mnogo toga: da po tragovima odredim veličinu životinje, da se kroz rastinje nečujno prikradam plenu, da iz mesta ili sedla pogodim metu. Ali nisam umela da tkam. Kad razmislim o tome, to je izgledalo kao nezgodan nedostatak u vaspitanju devojčice iz kraljevske porodice.

Pogledala sam ostale žene da vidim šta one rade, ali to mi nije mnogo pomoglo. Penelopa je gurala vratilo napred-nazad kao da su joj ruke stvorene za to. Čak je i tkanje natmurene Helene bilo dovoljno dobro. Ali kad god sam pokušala da radim isto što i one, nisam dobijala ništa osim umršene niti. Zašto žene uopšte moraju stalno da tkaju? Koliko li je tkanine zaista potrebno jednom domaćinstvu?

„Provlačiš osnovu ispod potke.“ Sitna šaka stvorila se pored moje da razmrši niti. „Treba da podvučeš ovaj deo ispod, vidiš?“ Podigla sam pogled i osmehnulo mi se Ifigenijino slatko lice puno poverenja.